

non per ambages, sed per rectam & regiam viam, edicendo, quænam sint genuina purgantia, genuina & probatiora emetica, cephalica, bezoardica & reliqua, tum simplicia, tum composita, tum Galenica, tum chimica. Nosse oportet, quæ recepta sint in usum, quæ exoleuerint; nosse cynosuram & regulam, ne laudibus etiam immodicis medicamentorum chemicorum quorundam irretiamur & fallamur, quæ primo inflant hominum spes, hinc destituunt.

Lapis Lydius est experientia, rationi innixa. Qui cognoscenda materiæ medicæ operam nauare cupit, ex praxi æstimare debet, ex praxi informari, non vero scepticum agere, dubitare de omnibus, negligere vulgata & euporista, inhiare meris arcanis. Sane hi turpiter se dant, & raro vel nunquam ad felicem portum appellant, nedum solida scientia imbuunt animum. Hinc legendus est *B. Ludonici* in dissertat. pharmaceut. aliique probatiores auctores, qui reformare hac in parte felici cum successu cœperunt medicinam, seu repurgare potius, & selecta a minus talibus proponere. Dandum est aliquid, imo plurimum experientia, etiam seculorum effluxorum, vnde nec veterum materiam spernere debemus vel vilipendere, modo selectum adhibeamus, selectum in materia ipsa, selectum in preparando, selectum in componendo, ita nitidam & sufficientem habebimus copiam.

LIBRI I. SECTIO II, CAPVT I.

De

Emollientibus.

ET hætenus quidem egimus de præcognitis quasi generali cognitione simplicium, quomodo se erga corpus nostrum gerant, quomodo item cognoscenda sint, & diiudicanda; iam ad vires speciales deuoluimur, hinc ad specialissimas quoque transituri, & primo quidem loco ad illa, quæ secundis qualitatibus agere diximus, in specie EMOLLIENTIA.

Vetus dictum est Methodicorum, quicquid strictum est, esse laxandum, & vice versa, quod apprime valet de emollientibus. Si enim

enim nouerimus 1. saepe vel restitare serum, vel deficere, feces materiamque fluidam aliam, 2. inde fibras tendi, vias, poros, canales obstrui, dolores augeri, coagulum consurgere & alia, emollientibus his satis fit.

Considerabimus hæc & seqq. methodo debita, ita tamen, vt materiam hanc medicam potissimum lustremus, & quæ selectiora sint ad praxin futuram, missis, qui modus noster generalis est, superfluis omnibus, recenseamus fideliter.

Dicuntur EMOLLIENTIA, Gr. μαλακῆ, ab emolliendo, eo scilicet quod emolliatione eget in corpore, vt posito hoc indicante, emolliendum esse, statim præsto sit indicatum hoc seu materia emollientium, quibus id commodissime fieri queat. Vt igitur per mechanicam dicimus emolliri dura vel quasi talia, ceram & pinguedinem concretam calore, fetas, coria, pelles, lutum, & emplastra humore, vnde terminus vsitatus in scholis medicis est malaxare, de emplastris valens, v. emplastr. quodcunque, malaxetur oleo &c; Ita etiam si in corpore occurrat durities quædam, quæ ad statum naturalem, mollem, reduci postulet, indicantur seu id præstant emollientia. Debentur ergo in genere duris, quæ cum non sint vnusmodi, etiam variant emollientia.

Hæc vero, recepto vsu & doctrina Galeni l. 5. simpl. c. 5. esse possunt tribus modis: 1. Per resiccationem, durities enim per mechanicam in corpore est soboles siccitatis, sicuti mollities humiditatis. Resiccantur & indurantur defectu humiditatis non solum tendines, ligamenta, cutis, membranæ; verum etiam pori, alui scybala & contenta fluxilia vel quasi talia alia, vnde emollientia singulis debentur. Sic a validis exercitiis, feruore solis, diuturna inedia, a febris ardenti, a medicamentis exsiccantibus, contracturis, in specie &c. id fit. 2. Per repletionem, cum plenum est distentumque ab humoris largi affluxu, quod proprie tensum ac remittens dicitur. 3. Per concretionem, seu congelationem, cum tumor vi frigoris concreuit, quod vitium vel est externum, ab aere, vel internum, a propria nimirum laborantis partis intemperie, influentisve humoris productum, id quod per principia chimica explicari commode potest, quatenus omne coagulum est a sale tartareo.

Tria hæc sunt, ab omnibus veteribus quasi manu tradita, duri, indicantis emollientia, genera. Hæc, si penitus confiderentur, exhauriunt ipsius rei naturam, pluraque suggerunt, quæ primo intuitu non putes. Hoc ipso enim 1. innuitur usus emollientium generalis; 2. emollientium hinc gradus, seu morbi quibus debentur emollientia, & 3. materia medica, morbis illis debita.

Sane cum avari esse debeamus in medicina, id est, omnia, potissimum in inquirendis natura arcanis, ab utili æstimare optimum fuerit huic methodo insistere, & primo vsvm docere, hinc materiam remedii vsui huic inferuentem, cum cautelis & obseruandis specialibus.

Triples videlicet est vsus emollientium, triplex etiam materia, triplex gradus. 1. *Emollientia* vi nominis, ab effectu impositi, emolliunt simpliciter laxando & humectando, subintellige tum vias, per quas efferri debet materia, tum materiæ contentum, vel per se humiditate egens, siquidem ad statum naturalem fieri debeat reductio.

Sic vtimur emollientibus frequentissime (1.) ad scybala alui indurata educenda, ficciora si fuerint cumprimis, instar stercoreum capræ, vnde emollientia materiam primam constituunt & vniuersalem, communem, clysterum; (2.) ad crustas seu escharas ficciores, & squamas, siue sponte enatas, vt in lepra, scabie ficca, pfora, siue etiam medicamentis causticis inductas, tollendas. (3.) ad clauos eradicandos, (4.) ad extirpandas verrucas, quo nomine vel lardum solum impositum, vel pediluua proficiunt, (5.) ad callos, tophos podagricos & similes abigendos; hi enim antequam digerantur, emolliri prius debent. (6.) ad ariduras corporum melancholicorum & hecticorum squalidorum, (7.) ad callos ossium si non frangendos, saltim corrigendos, quando ferruminata ossa iterum sunt frangenda. Accidit enim aliquando, vt post male curatas fracturas, membri figura admodum deprauetur & distorqueatur, quoniam ossa non bene fuerunt coaptata, id quod contingit aut propter imperitiam chirurgi, aut propter inordinatos ægri motus, aut propter prauam deligationem, si nempe
æger

ager sua forte contentus esse nolit, si læsio fracti membri suis in operationibus sit effatu digna; si æger sit iuuenis & robustus, si callus recens, si os fractum non magnum, fractura tandem denuo rumpi aliquando potest, meliorque fracturarum partium coaptatio institui, saltim ex hypothesi, præstat enim ita potius conformare omnia, vt eo non indigeamus omnino. Eo igitur casu callus prius perfusionibus, fotibus, cataplasmatibus, lutis thermalibus consimilibusque remediis probe per aliquot dies fouendus & emolliendus, quo rumpi hinc facilius possit.

Par ratio est (8.) *contracturarum & conuulsorum*, quæ sine emollientibus & neruinis curari sane non possunt, vt vnum remedium restituendi motus articuli eo casu in his consistat. Ita & in gibbi initio idem valet, vt ligamentum spinæ dorsalis emolliatur, quantum licet, & dislocatio vertebrarum reponatur.

Sic & (9.) in colicis, passione iliaca, calculo, ischuria, id ipsum valet, item facilitando partu vltimis mensibus, mediantibus balneis & linimentis; in herniis item pro fotu & litu, vt recedere possint intestina & in locum suum restitui.

2. *Emollientia emolliunt, seu vim suam exequentur laxando & suppurando.* Seu emollientia laxant fibras nerueas tensas, & irritatas, poros adstrictos & angustatos, glandulas subcutaneas & alias tensas, humores contentos. Adeoque sunt remedium dolorum, tumorum & inflammationum, duplici fine & effectu, vt vel quiescens in motum didatur materia seu humor, vel, si id fieri nequeat, si nimis impacta sit, digeratur & in pus abeat.

Dolores (1.) leuamen sentiunt ab emollientibus, quatenus & fibrillæ nerueæ sensiles & delicatæ demulcentur h. m. & cuspidatæ acres & morficantes, rodentes particulæ obtunduntur. Facile remiscenda eadem sunt cum paregoricis, vnde chamomilla v. g. item lac & plurima alia & emolliunt, & paregorica sunt, quorsum referri potest cataplasma *εὐπρόσιτον* in podagra ex lacte, vitell. ouor. medulla panis triticei & croci parum.

(2.) *Tumores*, inprimis dolorifici, glandularum & glandulosarum partium emollientibus auscultant. Tumores tonsillarum

larum, mammillarum, herniæ incarceratæ, tumores testium, quos sæpe hoc pacto curauimus, non omiffa herba paridis &c. Emollientia in his liberant, & dolores leniendo, & duritiem tollendo, & *ἄστυ* contentorum expediendo.

(3.) *Inflammationum*, quoque seu tumorum sanguineorum, vel quasi talium calore, rubore, dolore & suppurandi potentia sunt remedia. Quicumque nempe tumores ita sunt comparati, vt laxatis poris & fibris nerueis dispalescere possint & discuti, illi ab emollientibus iuuantur, citra suppurationem, & contra. Sic dentitioni profunt; sic in tumoribus glandularum laudatis, cum primis in tonsillis, bubonibus, mammillarum tumore optime se gerunt. Sic in doloribus nephriticis, pleuriticis, podagricis profunt, podagrici enim tumores non suppurantur. Sic in abscessibus omnis generis & furunculis optima sunt. Verbo emollientia sunt *indifferentia*, emolliunt digerendo, emolliunt suppurando, prout materia, quam alterant, fuerit disposita, vnde dicendum h. l. vna est de suppurantibus.

SUPPURANS seu maturans, concoquens, Gr. *ἐκπιπτικόν* καὶ *πεπτικόν*, Galeno 5. *simpl. c. 5.* dicitur illud, quod pus mouet, vnde suppuratio nihil aliud est, quam in pus mutatio. Vt autem suppuratio proprium est naturæ, ac *archei*, seu caloris nostri opus; ita nullum medicamentum proprie ac per se suppuratorium dici potest. Dicit tamen tale potest, quatenus extrinsecus impositum naturam in puris generatione iuuat, calorem vel fouendo augendoque; vel cutis poros occludendo & prohibendo, ne is expiret & dissipetur. Adde, quod poros laxet, & fibras, vnde colligi in iisdem & coqui materia magis potest, quæ prius tendebat & lancinabat. Hinc natura corrupto sanguini, seu sero cum sanguine formam puris inducit; estque hæc alterationis seu mutationis species vna ex iis, quas Galenus l. c. c. 6. medias inter naturales & præternaturales appellat.

Tres nempe in animalis corpore alterationes, ex eiusdem doctrina, fiunt, vna plane secundum naturam, tum ratione materiæ quæ assumitur, quæ est alimentum, tum ratione causæ efficientis, nempe caloris natiui, tum ratione finis, quod ad nutritionem spectat.

Et

Ethæc vno verbo est *πέψις concoctio*, quæ celebratur in ventriculo, corde, vasis, & partibus singulis.

Altera plane præternaturalis, eaque de causa priori contraria, *σῆψις*, seu *putredo* nuncupatur, cum nimirum ab alieno calore infitum vincente & profligante corpus corrumpitur.

Tertia inter has media dicitur *πεπασμος*, partim aliquid primæ & naturalis, partim eius contrariæ, quæ est præternaturalis, obtinens. Similis scilicet est alterationi naturali, respectu causæ efficientis, quoniam fit a calore natiuo; sed non plane vincente. Similis est alterationi non naturali, ratione materiæ, quia in materia peragitur, neque prorsus benigna, neque omnino aliena, sed tali, quæ licet non ita a natura elaborari possit, vt ad pristinum statum redeat omaino, & corpori vtile alimentum fiat, siquidem iugum iam excussit, ex dominio iam abiit, vel circulari desit; ad meliorem tamen & naturæ conuenientiore[m] statum reduci valet. Et ad hanc *ἐκπύησις suppuratio* pertinet. Nam quemadmodum alteratio naturalis, quæ ab innato fit calore, a simili extrinsecus iuuatur; ita, inquit *Galenus*, & hæc quæ ex vtraque mista est, & in puris generatione animaduertitur, quod ex recensione speciali materiæ clarius patere potest.

Et hinc vbi *σῆψις*, sphaelus, putredo & corruptio, calor cessat, pars friget, liuet, nigrescit, *νεκρωσις* patitur; indicio manifesto, calorem nullum plane ibi imperium obtinere. Hinc a *σῆψι* quoque nulla speranda salus, vel restitutio partis, nisi suppuratio se prodat, qualis, qualis, testimonio, restitantis roboris & materiæ non penitus inobsequentis. Vnde quando in sphaelo circa *extima*, ab adhibitis remediis, pus inueniunt chirurgi, merito iatum *εὐρηκα* exclamant, & gaudent, de seruanda parte spem concipientes amplissimam. Par hinc ratio est digestiuorum.

(3) *Emollientia vim suam exerunt laxando & resoluendo*. Quando adest tumor & durities ex concretionem, ferique coagulo, emollientia proficua sunt, sed ita comparata, vt laxent non solum compagem, nec suppurent, (quod sufficiens non adfit humor, saltim ordinarie, nam & quandoque licet tardius suppurantur,) sed resoluant, seu maiori gradu aggrediantur concretionem, & ex

ex ordine dimoueat. Hinc scirrhis hæc classis est appropriata, seu tumoribus duris, v. g. lienis, hepatis, tumoribus item aliis duris, concretis, rebellibus, frigidis. Hi egent resolutione coaguli, vt in motum cieantur per calorem, & hinc subigantur.

Hinc emollientia κατ' ἐξοχήν etiam tumoribus scirrhosis debentur, ex pituita resiccata, (sero coagulato) crassaque prognatis, quales tumores etiam in musculorum capitibus & tendinibus consistunt, vt in gangliis quoque ipsis. Distinguuntur tamen hi tumores scirrhosi ab ipso Galeno ratione materię ex qua concreti sunt. Alii sunt pituitosi, benigni, mites, quando serum, vt dixi, tartareum & coagulatum intumescit impactum est poris, calore debilitato partis, humore vero subsistente. Eo casu emollientia, resoluentia vnice profunt, & scirrhos persanant, mixta scilicet indicatione etiam mixtum indicatum applicando. Imo id de singulis quoque valet. Dantur enim casus, vbi dicta hæc inter se conspirant; vnde imprimis in tumoribus his duris alterutrum præstant, aut discussionem, aut suppurationem, quorsum & strumæ, scrophulæ & alia spectant,

Illustrant vero hæc etiam modi euentus tumorum omnium, quatenus finiuntur vel discussione, vel suppuratione, vel induratione, vel νεκρώσει & corruptione. Prioribus tribus apprimè velificantur emollientia, & his affinia, laxantia, suppurantia & ipsa etiam ex parte resoluentia. Vnde instar regulæ quoque notamus: Emollientia si misceantur cum resoluentibus, vel ipsa hæc sint talia simul, adaucto gradu fortius emolliunt.

Imo hæc ipsa resoluentia in internis abscessibus & coagulis quibuscunque omne absoluunt punctum, exemplo pleuritidis & similium, non omittis, si id fieri potest, externis.

Ex dictis patet, non opus esse, vt seorsim quoque laxantium fiat mentio & recensio, cum & illa sub emollientium classe non minus ac suppurantia reuera militent. Si enim, ex definitione communi, χαλαστικόν seu laxans illud est, quod densis corporibus, & quæ præter naturam dura euaserunt, confert, ipsissima id præstant emollientia; nam & hæc tensioni illi debentur, cum materia quadam, siue sanguis sit, siue serum, siue flatus partium spatia replet,

plet, extenditque atque dilatat, rarefaciunt, flatuosumque spiritum & materiam, quæ partes distendit, attenuant atque discutunt.

Diximus vero triplicem quoque materiam, & triplicem gradum emollientium esse. Si ergo materiam & texturam ipsam horum remediorum spectemus, commode dicuntur esse ea moderate calida & humida, vt & calorem & serum iuuent. Seu, si ex principiis chemicis ea æstimemus, virtutem emollientium constituunt & fœnerant principaliter principium sulphur-aqueum, stimulum, salinum. Principium materiale est humidum, formale calidum. Hinc omnia moderate calida & humida, seu actu, seu potentia talia, emolliunt, & inprimis tepida. Emollit etiam ipsa aqua sola calida, vnde & *Pindarus nem. ad. 4. Σεμὸν ὕδωρ μαλθακὰ τέυχε' ἔχει*, calida aqua mollia efficit membra. Hinc magis humida sunt proprie dicta emollientia, quæ fluxilitatem augent, mucilaginosæ, saltim in recessu talia, & pinguia: magis sicca, improprie talia, quæ motum magis quam fluxilitatem augent, suntque paulo calidiora, quæ & emolliunt, & simul resoluendi vim possident, principiis actiuis, inprimis sulphureis, magis instructa, vt crocus, sperma ceti, resina, gummata. Exempla graduum distinctorum præbent ex simplicibus aqua, lac, oleum; lac magis emollit aqua calida, oleum calidum lacte calido, vel tepido, Aquea vero pure talia non nisi interuentu caloris emolliunt, mucilaginea vero magis. Quoad formam externam unguenta & linimenta emolliunt leniter, cataplasmata magis, optime emplastra, quin & in his est differentia, vnde emplastrum diachylon simplex solum emollit, compositum seu cum gummatis emollit & resolvit. Vt itaque materiam spectemus.

Emollientia dicimus κατ' ἐξοχήν virtutem suam exerere ob MUCILAGINEM, & quidem duplicem, vel aquosam, vel oleosam, vnde quæ minus vel magis illam obtinent, minus etiam vel magis emolliunt, id quod variat, prout vel concreta vel diluta magis ipsa est.

Sic mucilago emolliens aquosa diluta visitur in decoctis, fotibus, balneis, clysteribus, ex *rad. alth. lil. alb. malux. glycyrrh.*

G

herbis

herbis s. emollientibus, malu. alth. viol. mercurial. branc. urf. paret. chamom. f. & R. quæ simul digerit & resoluit, melil. atripl. &c. florib. chamom. lil. alb. melil. verbasf. sem. fœni gr. lin. ficub. pingu. prun. dulc. passul. min.

Mucilago emolliens concreta aquea tum in radicibus mucilaginosi, vt rad. fymphyti, in farinaceis & pulposis, vnde pulposa dulcia, gummosa & humida primo & secundo gradu omnia emolliunt; tum cataplasmatibus cum lacte coctis & mixtis, vt taceamus plantas recentes plurimas emollire, tusilaginem v. g. plantaginem &c. vbi notabile est, plantas narcoticas, ob sulphur μαλακτικόν, quod possident, externo vsu si non omnes, tamen plerasque esse & reddi emollientes, vt hyoscyamus, & hinc paratum emplastrum, tabacum, cicuta ipsa, & hinc parata itidem emplastra, imo opium quoque ipsum.

Mucilago emolliens diluta oleosa-aquosa est in lacte, quod hinc cum mica panis similaginei & vitello oui constituit topicum euporistum paregoricum.

Mucilago oleosa est in genere in pinguis, quo olea, resinosa, emplastra pertinent. Diluta v. g. iterum in oleis expressis & coctis, ouorum, hyoscyami, amygd. dulc. lil. alb. chamom. cappar. concreta in pingu. cerni, hirci, spermate ceti, medulla crurum vituli; magis concreta in melle, vngt. dialth. anod. & similibus compositis; adhuc magis concreta & emplastica in gummi ammoniaco, resina, tereb. & empl. de melil. dyachylon simplici & cum gummatibus, cerat. de ammoniaco, de cicuta. Inter quæ ipsa quoque diuersi gradus sunt & obseruantur, non minus ac in simplicibus quoque est visenda hæc diuersitas, tum absolute, tum respectiue, ratione ætatis. Hinc pinguis recentia v. g. solum emolliunt, & præstantiora sunt, ob humidi aquei & oleosi prædominium, vetusta vero rancorem & acrimoniam præ se ferunt manifestam, exemplo oleorum rancidorum, pingued. leporina, viperina; vnde ob prædominium particularum salinarum magis resoluunt & digerunt, magis etiam desiccant.

Hæc si noscantur intimius, facilis quoque erit selectus, facilis de agendi modo decisio. Sic plantæ emollientes stimulo nitroso etiam

etiam partem actionis suæ debent, nitrosa enim & fluxiles simul magis reddunt humores, & quæ simul nitrosa sunt, magis emolliunt & abstergunt quoque; emplastica magis sunt suppurantia & resoluentia, quæ enim suppurare debent, illa conclusa esse oportet. Emplastica enim medicamenta distensionem & euaporationem prohibent.

Notabile vero h. l. est, communiter emollientium materiam desumi ex regno vegetabili & animali, minus ex minerali. Mineralia enim & metalla omnia magis siccant, nec nisi glutem sui generis, seu viscedinem metallicam possident. Saturnina tamen, ut amicabile cum oleis laudatis ineunt commercium, ita emollientia hoc iuuant. Est enim & in saturno & reliquis mucilago concreta.

Adeoque facile patet, emollientium vim consistere in eo, quod principaliter lympham alimentarem vel excrementitiam adaugent, restitunt, alterant, fluxilem & mobilem reddunt, quod coagulum auertunt, quod poros dilatant, quod fibras laxant, quod obstructions consequenter inde ortas & alia obstacula tollunt, referant, dolores demulcent. Adæquate vero calorem una respiciunt, roborant, & blando fouent, ut archeus, tanquam motus omnis in corpore diribitor, vel remouendis impedimentis vel vincendis, superandis & immutandis incumbat, & motum fluxibilem promoueat, & penetrationem præstet vna, adeoque omnia libere dispensari iterum in corpore queant; ut contentis humoribus motus & fluxilitas restituatur, fibræ continentis blande laxentur, adeoque seu massa sanguinea, seu lymphæ in circuitum redeat, & duritiæ, tensioni & siccitate ablatis, omnia secundum naturam fiant in machina.

Hinc & selectus formularum externarum colligi potest. Est ubi magis laxandum & humectandum est, ubi vnguentis & cataplasmatibus prærogatiua cedit; est ubi magis fouendum, digerendum & resoluendum est, ubi emplastris prima laus debetur. Quæ omnia ex notione caloris & humiditatis in mixtis & eiusdem respectus in corpore magis elucent, ut durum quicquid est in corpore præter naturam, per eadem emolliatur.

Complementum his addunt vsus legitimi monita & cautela. Ut enim 1. *emollientia* communia sunt praesidia, non specifica, &que; ita *appropriatis sommode iunguntur & miscentur*, quae vnicuique vel parti, vel effectui sunt familiaria. Ita enim euadent specifica & determinata praestantiora, seu v. gr. purgantia addamus in alui obstructione, seu carminatiua in colica, seu nephritica in calculo, seu alexipharmaca in bubone maligno, vt cynoglossa eo nomine celebris est, seu neruina resoluentia & paregorica in doloribus coniunctis &c.

2. In emollientibus notandum est, vt attendatur non solum partis vniuscuiusque tonus, verum etiam affectus & materia contenta tendentis qualitas & natura. Quandoque enim prompte apta nata est vel discuti & diffiliari, vel suppurari, quandoque rebellis; hinc gradu maiori addito, eximie magis id fit. Hinc vbi materia tenuis est, & distillanda potius ac absorbenda lympham, minus conueniunt. Hinc in tumoribus mammarum ita moderanda est applicatio, ne suppurationem inducamus, frigidis v. g. obstruentibus cataplasmatibus, vel nimis calidis fundentibus.

3. *Emollientia imitantur genium aliorum topicorum; quandoque primaria intentione applicantur, quandoque secundaria.* Si nempe *σευματισμός* vel *συναρροισμός* fiat ex massa sanguinea, si concurrant viscera, si totum simul affectum, vniuersalibus substantiis, quae nisi attendantur, frustra sunt vt plurimum.

4. *Vbicunque materia acrimonia & malignitas potius in centro detineri & coerceri amat, quam diffundi, emollientibus minus locus est.* Tunc enim ob malignitatem dilatatio pororum minus tuto procuratur. Exemplum praebent scirrhi maligni, vel tumores duri ex atrabilario humore orti. Hos Galenus l. c. ab emollientibus exasperari scribit recte, vt scirrhis ex pituita ortis sunt conuenientissima. Emulantur, imo sunt hi ipsi tumores de natura cancerorum occultorum, de quibus conforme est monitum aureum *Coi 6. aph. 38.* Quibus occulti cancri (tecti, non aperti, latitantes intus, nondum se exerentes aperto Marte) fiunt, non curare (seu emollientibus, seu aperiendo cum ferro, cum nullum pus subfit, quod

quod euacuari desideret, sed potius materia suppurari inepta,) melius, (tolerabiliusque est, cum ex duobus malis eligendum sit minus, cumque si prodesse non possimus, saltem non obesse debeamus.) Curati enim (hoc pacto, præpostere, neglecta hac cautela) citius intereunt (malo exasperato,) non curati vero longius vitam trahunt.

5. *Vbicunque exsicccandum est, non emolliendum est, seu emollientibus non uti licet.* Sic in vlceribus omnibus adstrictio & exsiccatio requiritur, si consolidare eadem sit animus; Sic in fracturis, callo & exsicccatione moderata opus est, vnde absurdum est eo casu uti cataplasmatibus, magis enim emplastris roborantibus & firmantibus locus est. Sic & in fissuris mammarum potius exsicccandum est.

6. *Vbicunque laxior est tonus partis iamdum natura sua, ibi emollientia minus conueniunt.* Et speciatim in affectibus pulmonum id valet. Pulmonum scilicet ipsorum, nam in pleuritide, vbi coquendum est pus, emollientia cum paregoricis sunt laudatissima. Quando vero in tussi, in asthma, phthisi, & aliis bronchia obstructa sunt & grauata, & quaestio incidat de emolliendis viis & laxandis, non æque locum habent sola. Quia enim magis laxant poros, materia etiam magis irruit, nec eo ipso æque expectoratio fit facilior. Hinc ut in affectibus pulmonum resoluentia sunt nobilissima interius; Ita quoque exterius emollientia cum resoluentibus sunt miscenda. Dantur enim quæ id vna præstant, ut sperma ceti emollit & resoluit, item vnguentum rubrum potabile, & similia.

LIBRI I. SECT. II. CAPVT II.

De

Adstringentibus.

Cum methodus medendi, quanta quanta est, per contraria fiat & absoluatur, ipsa quoque contraria iuxta se posita magis elucescant, hinc ut emollientia duris & strictis debentur; ita adstringentia laxis, iis tamen non solis, liqui-